

Ramprogram för vård- och omsorgsboende i Falu kommun

Antagen av omvårdnadsnämnden 170524.

”Ramprogram för Vård- och omsorgsboende Falu kommun 2017” är framtaget i samarbete mellan omvårdnadsförvaltningen och serviceförvaltningen i Falu kommun.

Kerstin Jansson, omvårdnadsförvaltningen
Rose-Marie Ring, omvårdnadsförvaltningen
Britt-Marie Bäckström, serviceförvaltningen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning.....	5
Ramprogram	6
Styrdokument.....	7
Vård- och omsorgsboende	8
Avdelningen – allmänna utrymmen	12
Lägenheten.....	15
Utemiljö.....	16
Lagar och krav	17
Övriga krav	18

Följande bilagor finns endast digitalt, vänligen kontakta sektionschef för vård- och omsorgsboende, omvårdnadsförvaltningen eller lokalstrateg, serviceförvaltningen.

Bilaga 1: Ytsammanställning VoB

Bilaga 2: Rumsfunktionsprogram, RFP

Bilaga 3: Utrustningsförteckning tillagning mindre kök

TERMINOLOGI

Avdelning:

En avdelning består av ett antal lägenheter där de boende har tillgång till gemensamma utrymmen såsom korridor, kök, matsal, gemensamt vardagsrum med mera

Boende:

Syftar i detta dokument på den vårdtagare som hyr en bostad inom vård- och omsorgsboendet

Demens:

Demens är ett samlingsnamn och en diagnos för en rad symtom som orsakas av hjärnskador

Enhet:

Ett enskilt vård- och omsorgsboende

Heldygnsoomsorg:

Verksamhet med bemanning av vård och omsorgspersonal dygnet runt

Lokalhyresgäst:

Den juridiska person som hyr eller kommer att hyra lokalen.

Verksamhet:

Den organisation som ansvarar för driften av verksamheten

Verksamhetsansvarig:

Den person som verksamheten utsett till ansvarig för personal och arbete

Vård- och omsorgsboende:

Anpassat boende för äldre med högt omvårdnadsbehov

Komfortkyla:

Komfortkyla är den kyla som används för att sänka byggnaders inomhustemperatur för människors komfort

FÖRKORTNINGAR

AFS Arbetsmiljöverkets författningssamling

AML Arbetsmiljölagen

BBR Boverkets byggregler

HSL Hälso- och sjukvårdslagen

SoL Socialtjänstlagen

USK Undersköterska

IKT Informations- och kommunikationsteknik

INLEDNING

En kommun har ett stort samhällsplaneringsansvar där det ingår att säkerställa att det finns ett utbud av bostäder som till både antal, upplåtelseform och funktion kan möta befolkningens behov. Många kommuner upplever en ökande befolkningens mängd och har problem med den begränsande faktor som ett för litet utbud av bostäder innebär.

Genom att bygga tillgängliga bostäder för äldre i det ordinarie bostadsbeståndet och i form av seniorbostäder, trygghetsboenden och vård- och omsorgsboenden frigörs bostäder som villor, bostadsrätter och hyresrätter som kan vara mer lämpade för andra grupper. En kommun kan på olika sätt skapa incitament för byggande av bostäder som svarar mot olika behov. En grundinställning inom Falu kommun har generellt varit under senare år att alla människor, så långt det är möjligt, ska ges möjlighet att bo kvar i sin ordinarie bostad.

För att långsiktigt planera för det ökande antalet äldre och behoven av vård- och omsorgsboende finns en boendeplan, Boendeplan för äldre 2016-2030, som har tagits fram av omvårdnadsförvaltningen på uppdrag av omvårdnadsnämnden. Planen har antagits av kommunfullmäktige och ska närmast revideras under 2018.

Syftet med detta dokument är att tydliggöra och ge riktlinjer och stöd i utformningen av vård- och omsorgsboende för äldre. Vård- och omsorgsboendet är till för dem som behöver en bostad med särskilt stöd och är tänkt att ge en möjlighet till kvarboende resten av livet. Boendet ska vara tryggt och attraktivt för att svara mot dessa behov.

Vård- och omsorgsboenden i Falu kommun ska generellt vara anpassade för personer med demenssjuk-

dom, men också vara flexibla och kunna ställas om till andra behovsområden inom vård- och omsorgsboende. Det ska vara utformat med högteknologiska och innovativa lösningar för personer med demenssjukdom och/eller beteenden som tar sig uttryck i rastlöshet, vandring och rop.

Vård- och omsorgsbostäder ska utformas med utgångspunkt från människornas faktiska behov och uppfattning om vad som är betydelsefullt för egen upplevd trygghet och hemkänsla. För att skapa förutsättningar för hög kvalitet i vården och omsorgen om äldre är den framtida personalens arbetsmiljö något som det är viktigt att ta hänsyn till.

Så långt möjligt bör vård- och omsorgsbostäder integreras i det normala bostadsbeståndet för att möjliggöra för den äldre att finnas kvar i ett sammanhang där man känner sig hemma. Tillgängligheten till samhällsservice och kommunikationer är viktig i placering av vård- och omsorgsboende. De äldre som kan komma att bo på ett vård- och omsorgsboende är en mycket heterogen grupp i ett mycket stort åldersspann. Det finns således en stor spännvidd i erfarenheter, intressen och flera olika generationsgemenskaper. Det är därför av vikt att vård- och omsorgsboenden finns representerade i olika typer av sammanhang; i staden, på landsbygden och i olika typer av bostadsområden, för att kunna möta olika typer av förväntningar och behov.

I sitt innehåll och i sin utformning så ska boendet ha en variation och flexibilitet som kan möta olika människors förväntningar och behov på en bostad. Det är det som detta ramprogram har till syfte att bidra till.

RAMPROGRAM

Detta ramprogram ska fungera som ett underlag i tidiga stadspaneringskedan, i omvårdnadsförvaltningen och serviceförvaltningens lokalplaneringsarbete, i byggprojekt samt under förvaltningsskeden det vill säga under pågående verksamhet.

I nybyggnadsprojekt och större om- och tillbyggnadsprojekt ska eventuella avvikelser från ramprogrammet protokollföras, motiveras av projektledningen och godkännas av omvårdnadsförvaltningen.

Ramprogrammet kompletteras med bilaga 1: Ytsammansättning VoB, Bilaga 2: Rumsfunktionsprogram och Bilaga 3: Utrustningsförteckning tillagning mindre kök.

Befintliga vård- och omsorgsboenden ska, om det är ekonomiskt försvarbart och praktiskt möjligt, ges motsvarande kvalitéer som gäller för nybyggnation. Ett alternativ kan vara att ersätta gamla lokaler med nya som svarar mot bättre krav på funktionalitet och kostnadseffektivitet.

För att få en förankring i ett byggprojekt och för att få in objektspecifika uppgifter ska det finnas referensgrupper med representanter från sektion vård- och omsorgsboende, omvårdnadspersonal, skyddsombud och intresseorganisationer.

När förslag på nya eller förändrade riktlinjer tas fram ska dessa förankras med berörda förvaltningar och revideringstillfället dokumenteras. En viktig princip är att ingen del i ramprogrammet är för beroende av särskilda förutsättningar avseende plats eller person så att den inte kan gälla över hela Falun.

Ramprogrammet ska revideras en gång per år av representanter från omvårdnadsförvaltningen samt serviceförvaltningen. Aktuell forskning, nya kunskaper samt erfarenhetsåterföring ska användas vid den årliga revisionen. Revideringarna ska förankras med berörda förvaltningar och revideringstillfället dokumenteras.

Omvårdnadsförvaltningen har huvudansvaret för dokumentet men den fortlöpande dialogen med serviceförvaltningen är helt avgörande för att säkerställa den fortsatta utvecklingen av ramprogrammet. Programmet beslutas i omvårdnadsnämnden.

STYRDOKUMENT

Nedanstående styrdokument finns på Falu kommuns hemsida: www.falun.se

Falu kommuns vision

Visionen är ett uttryck av vår gemensamma framtidsbild av Falun. Den ska väcka inspiration och ge oss kraft och energi att utvecklas åt samma håll. Våra värderingar är våra verktyg för att nå vår vision.

Falu kommuns hållbarhetsprogram

Programmen är vägledande för beslut inom kommunen. Falun har tre strategiska program för hållbar utveckling:

- miljöprogram för den ekologiska dimensionen
- folkhälsoprogram för den sociala dimensionen
- tillväxtprogram för den ekonomiska dimensionen

Hänsyn tas också till de lokala styrdokument som anges i hållbarhetsprogrammen.

Omvårdnadsnämndens kvalitetskriterier och värdighetsgarantier

Omvårdnadsnämndens kvalitetskriterier ska säkerställa att den boende får en omsorg och omvårdnad som kännetecknas av god kvalitet.

Sedan många år tillbaka arbetar omvårdnadsnämnden utifrån en gemensam värdegrund, värdighetsgarantier, där målsättningen är att kunden ska få ett värdigt liv och möjlighet att känna välbefinnande.

Omvårdnadsförvaltningens boendeplan

Syftet med boendeplanen är att tillgodose äldres individuella och skiftande behov av gemenskap och trygga, attraktiva och hållbara boendeformer.

Boendeplanen innehåller också omvårdnadsförvaltningens övergripande mål avseende kvalitet, säkerhet och miljö för vård- och omsorgsboende. Boendeplanen är antagen av kommunfullmäktige.

Träbyggnadsstrategi

Syftet med träbyggnadsstrategin är:

- Att förstärka Faluns profil som energi- och klimatklok kommun
- Att öka bostadsbyggandet och stimulera träneringen i regionen genom ökat fokus på trä
- Att stimulera besöksneringen genom att förstärka det historiska Falun – trästaden Falun - genom tillägg i staden i spännande nutida träarkitektur

VÅRD- OCH OMSORGSBOENDE

Vård- och omsorgsboendet ska generellt vara anpassat för personer med demenssjukdom men också vara flexibelt och kunna ställas om till andra behovsområden inom vård- och omsorgsboende. Det ska vara utformat med högteknologiska och innovativa lösningar för personer med demenssjukdom och/eller beteenden som tar sig uttryck i rastlöshet, vandring och rop.

Attraktiva lägen nära service och kollektivtrafik efterfrågas och vård- och omsorgsboendet ska utformas så kvarboendepincipen i egen bostad kan uppfyllas.

Vård- och omsorgsboendet ska:

- så resurseffektivt som möjligt tillhandahålla möjlighet till vård över längre tid för äldre medborgare
- medverka till faktisk, och upplevd känsla av, trygghet och säkerhet för alla boende
- erbjuda en god arbetsmiljö och förebygga belastningsskador hos personalen
- ge den boende möjlighet till att, så långt möjligt, vara oberoende av hjälp från andra och därmed kunna leva ett så självständigt liv som möjligt
- vara vackert och trevligt – det ska vara välkomnande för besökare, ett hem, ingen institution
- erbjuda en trygg och stimulerande utomhusmiljö

Generellt för vård- och omsorgsboende gäller:

- Heldygnsvård, det vill säga att bemanning finns dygnet runt
- Enheter med heldygnsvård ska vara flexibla, klara olika typer av inriktningar och behovsom-

råden såsom demensvård, palliativ vård, korttidsvård och växelvård

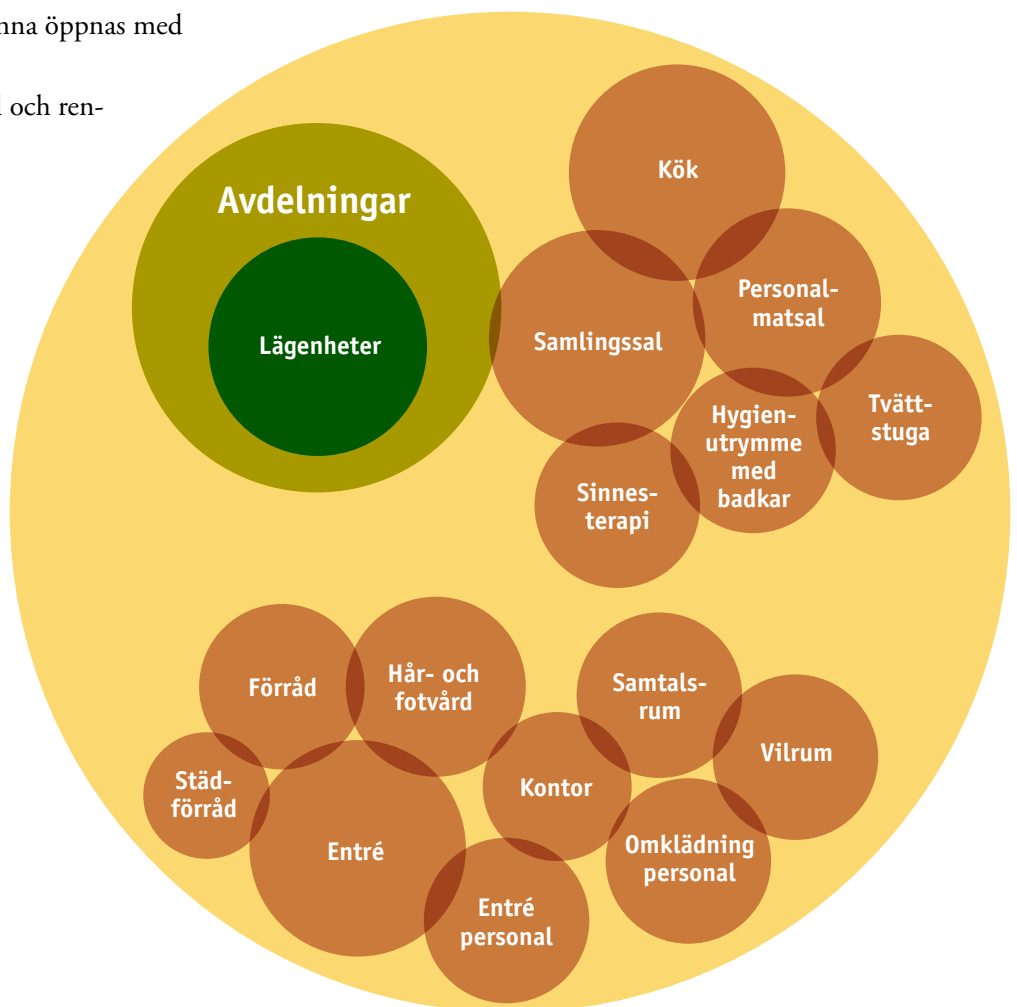
- Enheten bemannas med enhetschef, vårdbiträden, undersköterskor, sjuksköterska, sjukgymnast och arbetsterapeut samt besöks regelbundet av patientansvarig läkare
- Boendena ska utformas som avdelningar med upp till 10 lägenheter
- Varje avdelning ska ha tillgång till gemensam matsal och gemensamt vardagsrum, företrädesvis centralt placerat och i anslutning till varandra
- Avdelningarna bör vara placerade om minst två och två för att ta tillvara synergieffekter i den operativa verksamheten
- Det ska finnas direkt tillgång till en skyddad yttre miljö av god kvalitet
- Det ska finnas möjlighet för gäster att bo över, till exempel i en gästlägenhet

Entré

- Utformningen ska vara inbjudande och skapa en känsla av trygghet
- Upplevelse av säkerhet och trygghet utan att den personliga integriteten känns hotad
- En plats där människor kan mötas
- Personal ska kunna se vilka som kommer in via entrén och vilka som går
- In- och utpassage ska direkt kunna övervakas av personal från personalutrymme/kontor

- In- och utpassage ska kunna öppnas med mobil enhet
- Utrymme för hjälpmedel och rengöring av hjälpmedel
- Inbjudande sittplatser
- Kapprum för besökare
- Installationer som ger information
- Entrélösning ska vara så utformad så att intag av grus och damm i lokalerna minimeras (3-stegsmodell)

Bilden visar ytsambanden i ett vård- och omsorgsboende.

Förvaring

Rullstolar, rullatorer med möjlighet att skölja av i närheten av entrén

Entré personal

In- och utpassage ska kunna registreras

Varuintag

- Separat varuintag i nära anslutning till kök och förråd, leveransfordon ska kunna angöra direkt i anslutning till fastigheten utan att blockera huvudentré
- Uppställningsplats för varm- eller kallhållning av levererad färdigmat, inklusive elanslutningar
- Utrymme för returgods, vagnar, backar, pallar, grovsopor (ej krav på uppvärmning)
- Varuintaget ska kunna öppnas med mobil enhet

Trapphus (i förkommande fall)

- Utrymningsväg vid brand
- Gångväg för personal
- Utrymme för transport av liggande person på bår
- Installationer som förhindrar risk för fall för såväl personal som boende
- Trapphuset ska vara konstruerat med stängda trappsteg

Hiss (i förekommande fall)

- Det är lämpligt att man installerar två hissar, för att minimera driftsproblemen i verksamheten
- Förflyttning av personer i såväl liggande, sittande och stående ställning
- Förflyttning av varor och inventarier
- Tillgången till hiss ska enkelt kunna styras och regleras av personal
- Hissen ska kunna transportera en vårdsäng
- Hissens reglage ska vara tydliga och pedagogiska
- Hissutrymmet och reglagen ska kunna göras otillgänglig för boende (demensboende)

Centralt placerad tvättstuga

- Rationell och hygienisk hantering och av större mängder tvätt
- Installationer som klarar större mängder tvätt
- Installationer som klarar grövre och tyngre tvätt
- Torkmöjligheter

Städförråd

- Förvaring av städutrustning
- Tillgång till varmt och kallt vatten samt avlopp
- Installationer/teknik som förhindrar och förebygger belastningsskador hos personal
- Installationer/teknik som minskar behovet av personaltimmar som läggs på städning

Förråd

Övriga separata förråd behövs för:

- inkontinenshjälpmedel
- hjälpmedel
- förbrukningsmaterial
- arbetskläder
- inredning

Kök

Köket ska vara förberett för tillagningskök.

Utrustningskök för kök, se bilaga Bilaga 3.

- I dagsläget har omvårdnad kylmat till alla sina särskilda boenden. Vid kylmatshantering krävs att kylarna på ett säkert sätt ska hålla kylmatskedjan och inte överstiga + 3 grader C
- Vid kylmat krävs att huvudkomponenten (kött och sås) ska kunna värmas upp till 72 grader C under 2 minuter på ett säkert sätt och där man kan mäta kärntemperaturen på maten
- För tillredning av bikomponenter (potatis/ris/pasta, sallad med era) till kylmaten ska utrustningen vara anpassad till volymen och tillgodose egenkontrollen

- Köket ska kunna användas för matlagning och bakning. Vid planering av rutiner i köket ska hänsyn tas till egenkontrollprogram
- Om annan typ av matlagning ska hänsyn tas till bifogade bilagor

Rum för sinnesterapi

Rum för hårvård och fotvård

Rum för sinnesterapi

Personal matsal

- Värma mat, äta, diska
- Förvaringsutrymmen, avställningsytor
- Möjlighet till avskildhet

Större hygienutrymme med badkar

Avkopplande bad och utrymme för liggande dusch

Samlingssal med dubbel funktion

- Avdelningsbart: större och mindre rum (personal-matsal)
- Samnyttjas med personalmatsalen
- Samlingssal för aktiviteter för våra boende
- Anhörigträffar

Omlädningsrum för personal

- Plats för omlädnings och personlig hygien
- Förvaring av privata kläder och skor med mera
- Omlädningsrum för kvinnliga respektive manliga medarbetare
- Möjlighet att låsa in sina privata ägodelar
- Dusch

Kontor/ enhetschef

- Plats att arbeta ostört och sekretesskyddat
- Plats för förvaring av pärmar, sekretesskyddat material
- Plats för samtal mellan två personer

Kopiator/posthantering

- Skrivare
- Fax

Kontor/ sjuksköterska

- Plats att arbeta ostört och sekretesskyddat
- Plats för förvaring av pärmar, sekretesskyddat material
- Plats för förbandmaterial, mediciner
- Plats för hantering och förvaring av prover
- Plats för samtal mellan två personer
- Hygiendel

Kontor/gruppledare/planerare/elever

- 2 arbetsplatser
- Plats för förvaring av pärmar, sekretesskyddat material

Vilrum

Säng

Samtalsrum

För 6 personer

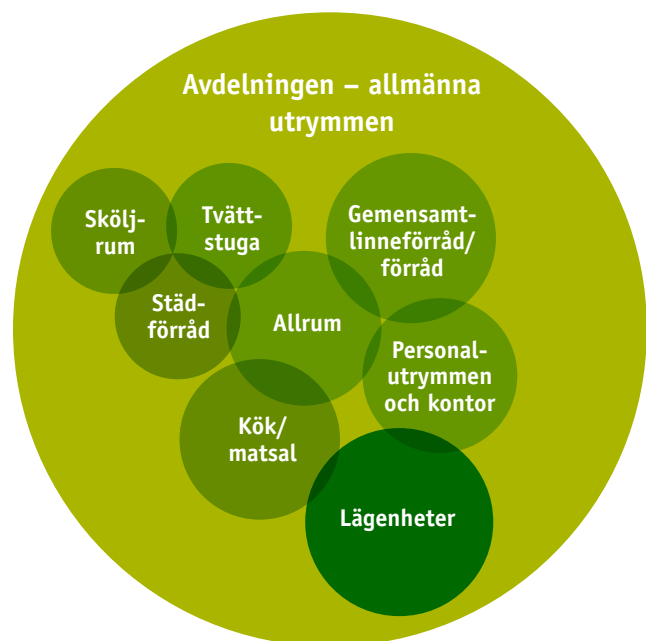
AVDELNINGEN – ALLMÄNNA UTRYMMEN

Allrum

Allrummet ska vara så utformat att det kan säkerställa möjlighet till aktivt liv i gemenskap med andra.

- Trygghet med avseende på att motverka fall
- Självständighet i aktiviteter
- Plats för måltider (för dem som inte kan/vill äta i matsalen eller i sin lägenhet)
- Oberoende – kunna aktivera sig själv
- Flexibilitet för olika typer av användning (som till exempel fester, högtider, samlingar för boende och anhöriga, pyssel, sång/musik, religiösa aktiviteter, tv, samling vid braskaminen, akvarium, träning med fysioterapeuter/arbetsterapeuter, möten och enskildhet)
- En inbjudande och välkomnande känsla
- Erbjuda besökare tillgång till Wifi i form av ”Gästnätverk”
- Flexibla/flyttbara rumsavdelare
- Vagg/väggar med inbyggd IKT
- Hörslina
- Ljuddämpning som ger en behaglig ljudmiljö
- Färger och utformning som harmoniserar och skapar en inbjudande och välkomnande känsla
- Möbler och inredning ska vara så utformad att de boende så långt möjligt kan vara självständiga i användningen

Allrummet ska vara en naturlig del av ett vandringsstråk som inbegriper korridorer som finns runt de

Bilden visar ytsambanden på avdelningarna i ett vård- och omsorgsboende.

allmänna utrymmena och vid behov också uteplatsen.

- Från allrummet ska det finnas en öppen åtkomst till en avgränsad och säker uteplats
- Allrummet ska ha tillgång till solljus via uteplatsen
- Storleken på allrummet ska vara så anpassad att de boende, deras anhöriga samt tjänstgörande personal kan vistas där samtidigt vid samlingar. För ett boende med 10 lgh kan det innebära upp till ca 25 personer.

Kök/matsal

- Inta måltider i en lugn och inbjudande miljö
- Ge möjlighet till att vara självständig i måltidssituationen
- Skapa trygghet i måltidssituationen
- Beakta olika behov vid måltiden
- En inbjudande och välkomnande känsla
- Köket ska kunna användas för att ta emot lagad mat och värma upp den
- Köket ska kunna användas för matlagning och bakning
- Köket/matsal ska ha en plats där anhöriga kan få/göra kaffe, te och vatten samt tillfälligt förvara kyllda produkter
- Köket/matsalen ska kunna observeras från personalrum
- Personalen ska kunna ha översikt över allrum från köket/matsalen
- Köket/matsalen ska kunna ha en flexibel lösning med flera bord, för att underlätta ommöblering

Korridor

- Möjliggöra självständig förflyttning
- Ge en känsla av oberoende
- Vara utformad så att det inte känns som att den består av många stängda dörrar
- Utformningen ska förebygga fall och belastningsskador och personalen ska kunna ha god uppsikt över korridoren

- Belysning och ljusinsläpp ska bidra till lugnande upplevelse
- Det ska kännas behagligt, lugnande och tryggt att röra sig i korridoren.
- Korridoren ska vara en del av en vandrings slinga för boende
- Möjlighet att uppmärksamma om någon lämnar enheten
- Möjlighet att uppmärksamma om någon ny person kommer in utifrån
- Möjliggöra vila och samkväm i mindre grupper
- Ledstång i hela korridoren
- Golvet ska vara avväggt för att lindra belastningsskador och skador vid fall och samtidigt vara lätt att köra en rullstol på
- Materialet i golv och väggar ska vara tåligt och enkelt att hålla rent
- Golvmaterial ska vara av den beskaffenhet att de medger maskinell städning
- Färger, former och material i korridoren ska vara anpassade för att skapa en lugn, trygg och säker miljö både vad avser ljud och ljus

Personalutrymmen och kontor

- Översikt över enhetens allmänna utrymmen utan att skapa en känsla av övervakning och exkludering
- Lugn miljö för personal för dokumentation och samtal

- Utrustning för dokumentation
- Arbetsyta där man kan sitta och skriva
- Förvaringsutrymmen för pärmar och annat material
- Installationer som ger personal möjlighet att kunna kontrollera och styra generella och individuella inställningar i byggnaden såsom larm, sensorer, belysning, värme
- Installationer som ger överblick över hela enheten och möjlighet att ha kontroll över in- och utpassager
- Toalett
- Trådbunden anslutning till IT-infrastruktur ska finnas

Tvättstuga

- Hygienisk, ren och säker miljö
- Enkel, säker och rationell hantering av orent
- Installationer som förhindrar oönskad odör att sprida sig ut från rummet
- Installationer som underlättar hantering av orent vid risk för smitta
- Tydlig uppdelning av rent och orent i rummet
- Installationer som förhindrar belastningsskador på personal

Sköljrum

I sköljrummet steriliseras orent material/gods.

- Dekontaminator

Städförråd

- Förvaring av städutrustning
- Tillgång till varmt och kallt vatten samt avlopp
- Installationer/teknik som förhindrar och förebygger belastningsskador hos personal
- Installationer/teknik som minskar behovet av personaltimmar som läggs på städning

Soprum

- Installationer som möjliggör mellanförvaring av sopor
- Kyl eller andra lösningar för att undvika lukt

Linneförråd/förråd

- Förvaring av linnen och förbrukningsmaterial
- Lättillgängligt och nära de punkter där förbrukning sker
- Hyllsystem som är flexibla och som kan anpassas till aktuella behov
- Installation som ger överblick och effektiv hantering av det som förvaras i linneförråd/förråd

LÄGENHETEN

Lägenheten ska vara definierad som eget boende.

- Kunna sova ostört
- Självbestämmande
- Privatliv och sociala kontakter
- En stark känsla av trygghet
- Förvaringsutrymme
- Låst förvaringsutrymme för mediciner och kon-
tanter
- Dörröppning som medger att sängen kan rullas ut
- Manövreringsutrymme för hjälpmedel för förflytt-
ningar
- Taklyft/travers
- Belysning och mörkläggningslösning som enkelt kan sty-
ras av både den boende och/eller personal
- Vara utformat så att sängens placering kan varieras
utifrån den enskildes grad av självständighet
- Integrerade förflyttningshjälpmedel, till exempel
ledstänger
- Automatisk/smart belysning som vägleder den
boende till badrummet
- Teknik som underlättar kommunikation, till
exempel möjlighet till skype
- Infrastruktur för den boende att kunna beställa
egna tjänster i form av TV, Internet samt telefoni
- Trygghetslarm
- Kontraster i färgval mellan golv och väggar
- Golv och ytor ska vara lätta att hålla rent
- Utrustning och/eller kontaktpunkt som underlättar
personalens arbete och möjligheter att doku-
mentera
- En mötesplats där den boende kan möta och ha
social samvaro med anhöriga och personal: det ska
finnas plats för ett bord och fyra stolar, så att tex
måltider kan intas gemensamt
- En plats för självständiga aktiviteter såsom
läsning, tv tittande, hobbyverksamhet och olika
typer av aktiviteter via dator: en sofffa/fåtöljer med
bord
- TV-uttag
- Öppning av fönster som kan styras
- Fönsteröppning som är säker ur fallrisksynpunkt
- Möjlighet till sol-/insynsskydd och mörkläggningslösning
- Tillgång till dagsljus i lägenheten
- Golven ska ha en genomtänkt färgsättning så att
de inte uppfattas som hinder
- Temperaturen ska kunna regleras i rummet
- Minst ett fönster ska ha låg bröstningshöjd i varje
lägenhet
- Mindre kylskåp
- Entrédörr med elektroniskt lås som kan hanteras
av den boende och personal
- Inbyggd förvaring för skor och ytterkläder

UTEMILJÖ

Badrum

- Den boende ska kunna leva självständigt med bevarad integritet
- Grundläggande personlig hygien ska normalt kunna skötas i den egna lägenheten
- Förvaringsutrymme, varav en del är låsbart
- Dusch som är flexibel och som relativt enkelt kan anpassas till den enskildes funktionsförmåga
- Tvättställ med två olika installationshöjder (stående och sittande)
- Kontraster i färgval mellan golv och väggar som skapar trygghet
- Belysning som skapar trygghet
- Golv och övriga ytor ska vara lätta att hålla rent och göra det möjligt att hålla en god hygienisk standard
- Golven ska förebygga fall och halkskador
- Spegel ska kunna döljas
- Trygg och säker förflyttning mellan sovrum och badrum
- Förflyttning nattetid ska underlättas av hjälpmedel
- Trygghetslarm

Utemiljön ska säkerställa att värdegrundsbegreppen trygghet, självbestämmande, inflytande och gott bemötande kan uppfyllas.

- Tillgång till dagsljus och frisk luft
- Möjlighet till att vistas ute under trygga förhållanden
- Sinnesstimulering
- Ytor för rekreation, gemenskap och enskildhet
- Tydligt avgränsad yta runt byggnaden med säkra och varierade vandringsstråk
- Installationer som möjliggör användning året runt i valda delar i ett nordiskt klimat
- Platser för odling, vila, gemenskap och arbete (vedbod och växthus eller liknande)
- Belysning och avskärmningar som skapar vägledning och trygghet
- Julgransfot (kanske flera) för permanent montage i mark med uttag för belysning i foten som är kopplad på skymningsrelä
- Parkering med motorvärmare och elladdstolpar

LAGAR OCH KRAV

Socialtjänstlagen (SoL)

I 5 kap SoL står bland annat följande:

”4 § Socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande (värdegrund).

Socialnämnden ska verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Lag (2010:427).

5 § Socialnämnden ska verka för att äldre människor får goda bostäder och ska ge dem som behöver det stöd och hjälp i hemmet och annan lättåtkomlig service.

Kommunen ska inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd.

Den äldre personen ska, så långt det är möjligt, kunna välja när och hur stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service ska ges. Lag (2010:427).”

Inspektionen för vård och omsorg är tillståndsmyndighet och en tillsynsmyndighet kan ge vägledning om det särskilda boendets utformning i förhållande lagstiftningens krav enligt ovan.

Länsstyrelsen handlägger det investeringsstöd som kan finnas för byggande av särskilt boende enligt lagstiftningen ovan. Investeringsstödet är förknippat med vissa krav och avgränsningar.

Värdegrund

Värdegrunden är en del av SoL och är viktig för att säkra en god tillvaro för kund, anhörig men också personal. Vid utformning av lokaler för vård- och omsorgsboende så måste värdegrunden alltid säkerställas. I SOSFS 2012:3 (S), ger man råd under följande rubriker.

Värdigt liv

- Insatser av god kvalitet
- Privatliv och integritet
- Självbestämmande, delaktighet och individanpassning
- Gott bemötande

Välbefinnande

- Trygghet
- Meningsfull tillvaro

ÖVRIGA KRAV

Hälso- och sjukvårdslagen (HSL)

HSL reglerar de vårdinsatser som ska bedrivas i verksamheten, denna lag beskriver inte specificerat hur lokalerna ska se ut dock är de generella kraven så formulerade att de måste finnas i åtanke när man utformar vård- och omsorgsbostäder. Ett utdrag: ”Hälso- och sjukvården ska bedrivas så att den uppfyller kraven på en god vård. Detta innebär att den särskilt ska:

1. vara av god kvalitet med en god hygienisk standard och tillgodose patientens behov av trygghet i vården och behandlingen
2. vara lätt tillgänglig
3. bygga på respekt för individens självbestämmande och integritet
4. främja goda kontakter mellan patienten och hälso- och sjukvårdspersonalen”

Hänvisning till ”Hygienrutiner inom kommunal vård i Dalarnas län”, se Vårdhandboken.

Arbetsmiljölagen

Arbetsmiljön för personalen regleras i arbetsmiljölagen (AML) och i arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS), arbetsmiljöverket har specificerat måttkrav i skriften ”Särskilt boende för äldre – Arbetsmiljö”. Här beskrivs också andra krav med hänvisning till gällande regelverk.

Livsmedelsbestämmelser

Lagstiftning och bestämmelser som man måste ta hänsyn till är livsmedelslagen (SFS 2006:804), livsmedelsförordningen (SFS2006:813), Livsmedelsverkets författningssamling (LIVSFS) och EU-förordningar.

Plan- och bygglagen, PBL

I PBL finns bestämmelser om byggande där det bland annat ställs krav på tillgänglighet.

Boverkets byggregler, BBR

BBR innehåller föreskrifter och allmänna råd till vissa krav i plan- och bygglagen, PBL, och plan- och byggförordningen, PBF

Standarder

Flertalet standarder följs, gäller för både verksamhetsmässiga krav samt byggnadstekniska krav.

Golv

Golven ska ha de egenskaper som regleras i nationell byggstandard ex Boverkets byggregler samt, i förhållande till de boendes behov, uppfylla följande krav:

- Undvik mönster som, av personer med nedsatt kognitiv förmåga, kan uppfattas som någonting annat än vad det är
- Hala golvytor får inte förekomma. Det ska samtidigt inte innebära att golvet blir svårstädat på grund av ojämn yta
- Golvet ska inte bidra till att ljus från lampor och fönster reflekteras på ett sådant sätt att det utgör ett hinder eller störning av upplevelsen av rummet

Ytskikt

Ytskikten ska ha de egenskaper som regleras i nationell byggstandard samt, i förhållande till de boendes behov, uppfylla följande krav:

- Utformning så att de bidrar till att göra den boende mer självständig
- Mönster och färger som bidrar till att den boende kan orientera sig

Ljus

Belysningen ska ha de egenskaper som regleras i nationell byggstandard samt, i förhållande till de boendes behov, uppfylla följande krav:

- Belysningen ska kompensera för nedsatt syn (tillräckligt ljus, rätt ljus, inga reflektioner)
- Belysningen ska ha egenskaper som under dagtid bidrar till vakenhet och därmed ger förutsättningar för en god nattsömn
- Belysningen ska ge de boende vägledning i olika situationer (till exempel vägleda till toalett nattetid så att fall kan undvikas)
- Belysningen ska ha energisparfunktion då den inte används/behövs
- Belysningen ska ingå i en helhet tillsammans med arkitektur, färgsättning och inredning
- Uttag förberett för dekorationer och pynt vid fönsterbänkar och ovanför fönster

Funktioner som belysningen ska ha:

- Installationer som är flexibla och som enkelt kan styras och regleras av boende och personal utifrån aktuella behov och förutsättningar

- Vägledande i lägenhet och korridor
- Sensorstyrning ska kunna användas vid behov

Ljud

Funktioner som ljudet ska ha:

- Hörselslinga ska finnas i gemensamma utrymmen
- Ljuddämpning som ger en behaglig ljudmiljö

Ventilationssystem

Funktioner som ventilationssystem ska ha:

- Ventilation ska styras med luftkvalitetsgivare i de gemensamma lokalerna
- Displayer med information om luftkvalitet ska finnas

Temperaturen ska kunna regleras för varje lägenhet. Krävs det svalare luft när uteluften är 20° C eller mer så krävs även installation av komfortkyla. Komfortkyla är den kyla som används för att sänka byggnadens inomhustemperatur för människors komfort.

Värmesystem

Funktioner som värmesystem ska ha:

- Värmen i varje lägenhet ska kunna styras och regleras av personal
- Värmen ska kunna styras och regleras av personal i de gemensamma lokalerna
- Displayer med information om temperatur ska finnas tillgänglig

Lås- och larmsystem

Larmsystem avseende vård- och omsorgsboende ska utformas enligt senaste teknik.

Funktioner som lås och larmsystem ska ha:

- Installationer som är sensorstyrda och som känner av boendes position
- Säker nyckelhantering och/eller behörighetshantering
- Loggning på individ vid öppning av dörrar, nyckelskåp och medicinskåp
- Samtliga dörrar som avgränsar brandceller ska automatisk stängas vid brandlarm
- Vid brandlarm ska samtliga dörrar och grindar automatiskt låsas upp utan att registrering/loggning av vilka som passerar, stängs av

- Till individlarmet ska olika typer av sensorer kunna kopplas in enligt ”plug and play” princip
- Installationen av larm för såväl brand, skalskydd och individ ska vara oberoende av extern kraftkälla och externt IT- nätverk (internet) under minst 60 timmar

IT, el data/tele

Byggnaden ska vara förberedd för framtidens informations- och kommunikationsteknologi. Det innebär att det ska finnas en heltäckande struktur för såväl trådlös som trådbunden kommunikation som kan användas av såväl verksamheten som boende och besökare och vara oberoende av vilken personbunden hårdvara som den enskilde använder. Byggnaden ska:

- Tillhandahålla möjligheten för personal att nå verksamhetssystem via både trådbundet som trådlöst nätverk
- Tillhandahålla möjligheten för personal att kunna nyttja telefoni genom fast förbindelse (ex fax)
- Ge möjlighet för boende att kunna beställa egna tjänster från fibernätleverantörer i form av TV, Internet samt telefoni
- Utrustas med uttag för att koppla till dieselaggregat vid elavbrott

Utrymme för teknikrum

Plats i byggnaden där kablage och IT-infrastruktur kan kopplas samman. Utrymmet ska vara låsbart. Vid delat teknikrum med extern verksamhet så ska även korskopplingsstativ gå att låsa.

Vatten

Funktioner som ska finnas:

- Nödvattenanslutning
- Installationsmöjlighet för legionellasanering

Avfallshantering

Inomhus ska sortering för följande sorteringsmöjligheter finnas: plast, papper, brännbara hushållssopor, komposterbart.

På varje avdelning finns ett kylt soprum eller annan lösning för inkontinensskydd.

Utrymme för större lagring ska finnas för: plast, papper, brännbara hushållssopor, komposterbart, kartong, glas, wellpapp, metall, batterier, deponi samt träpallar.

